

Raport otwarcia na rok 2024; Podsumowanie prac ZT ds. BE w latach 2019- 2023r

[Raport otwarcia na rok 2024; Podsumowanie prac ZT ds. BE w latach 2019- 2023r.pdf](#)

Szanowni Państwo! Okres 2019-2023 przyniósł istotne zmiany dla branży energetycznej. Zrzeszenie Związków Zawodowych Energetyków, sumując dotychczasowe relacje partnerów społecznych pracujących w Trójstronnym Zespole ds. Branży Energetycznej, wnosi o nowe otwarcie dla szeregu procesów zamrożonych październikowymi wyborami parlamentarnymi. Należy w tym miejscu wskazać, że w latach 2019-2023, w Zespole Trójstronnym ds. Branży Energetycznej, procedowane były następujące dokumenty: 1. Umowa Społeczna dla Pracowników Energetyki Polskiej na okoliczność Transformacji Sektora Elektroenergetycznego (dalej: Umowa dla energetyki). 2. Porozumienie dotyczące przejść zakładów pracy lub ich części dokonywanych w ramach przygotowania procesu transformacji sektora elektroenergetycznego i branży górnictwa węgla brunatnego, wydzielenia wytwórczych i wydobywczych aktywów węglowych ze spółek z udziałem skarbu państwa (dalej: Umowa na przedpolu) – podpisane 11 września 2023 r. ZRZESZENIE ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH ENERGETYKÓW 00-628 WARSZAWA BANK PEKAO S.A. o/Warszawa ul. Marszałkowska 21/25 lok. 76 Tel.. (22) 825-26-64 90 1240 5963 1111 0000 4797 4625 Tel. (22) 875-94-88 Fax: (22) 875-95-14 NIP: 525-21-90-391 E-Mail: zzze@zzze.pl REGON: 016443179 www.zzze.pl KRS 123596 3. Ponadzakładowy Układ Zbiorowy Pracy dla Branży Energetycznej (dalej: PUZP). Ponadto, ww. Zespół nadzorował realizację wcześniej wdrożonych aktów tj.: 4. Umowy społecznej z dnia 22 grudnia 2022 r. dotyczącej transformacji sektora elektroenergetycznego i branży górnictwa węgla brunatnego, w tym wydzielenia wytwórczych i wydobywczych aktywów węglowych ze spółek z udziałem skarbu państwa (dalej: Umowa NABE). oraz 5. wydawanych na jej podstawie ustaw i innych aktów prawa powszechnego tj. – Ustawy o zasadach udzielania przez Skarb Państwa gwarancji za zobowiązania Narodowej Agencji Bezpieczeństwa Energetycznego (Druk nr 3522 - Sejm Rzeczypospolitej Polskiej – pozostaje w projekcie). – Ustawy z dnia 17 sierpnia 2023 r. o osłonach socjalnych dla pracowników sektora elektroenergetycznego i branży górnictwa węgla brunatnego (Dz. U. poz. 1737). Ad. 1 i 2 Umowa Społeczna dla Pracowników Energetyki Polskiej na okoliczność Transformacji Sektora Elektroenergetycznego - nazywana czasem dla uproszczenia umową „nie-NABE” - z uwagi na fakt, że miała obejmować takich pracowników grup energetycznych, których miejsca pracy nie miały być przeniesione do NABE. Jak wiadomo, zmiany te będą wymagać bardzo kosztownych inwestycji. Cała koncepcja - w tym sam projekt NABE - miał bowiem służyć ułatwieniu prowadzenia

dalszych, wielomiliardowych inwestycji przez grupy kapitałowe – ENERGA, ENEA, PGE i TAURON. Oczywistym zatem pozostaje oczekiwanie ze strony Zrzeszenia, że inwestycje te nie będą następowały kosztem pogarszania warunków pracy i płacy pracowników. Co więcej pojawia się problem nierównego traktowania pracowników branży energetycznej. Doszło bowiem do sytuacji, w której część pracowników – w związku z podpisaniem umowy dla NABE (mimo jej czasowego zamrożenia), uzyskała określone uprawnienia i świadczenia, których pozbawieni są pozostali pracownicy. Wyrównanie tych nierówności, jest zatem jednym z podstawowych postulatów Zrzeszenia - dla branży energetycznej - na najbliższą przyszłość. Należy też zaznaczyć, że w dniu 11 września 2023 r. została podpisana Umowa na przedpolu. Umowa ta zawierała jedynie częściowe i czasowe rozwiązania, stabilizujące nieco sytuację pracowników na czas rokowań nad właściwą umową. Porozumienie z 11 września 2023 r. wygasło jednak z końcem 2023 r. W ocenie Zrzeszenia porozumienie to powinno zostać przedłużone na kolejny okres. Ad. 3 Rokowania nad Ponadzakładowym Układem Zbiorowym dla Branży Energetycznej są dla Zrzeszenia sprawą niezwykle istotną. Polska energetyka ma świetne tradycje w tworzeniu branżowego prawa pracy. Przez wiele lat obowiązywał PUZP z 1993 r., a także szereg recypujących jego postanowienia grupowych umów społecznych. W 2013 r. doszło jednak do rozwiązania organizacji pracodawców będącej jego stroną, co umożliwiło kolejnym pracodawcom odstąpienie od stosowania tego PUZP. Począwszy od 2017 r. Zrzeszenie wielokrotnie postulowało o wypełnienie powstałej w ten sposób próżni. W 2019 r. strona społeczna Zespołu, między innymi z udziałem prawników Zrzeszenia, przygotowała projekt nowego PUZP i w 2020 r. został on przesłany stronie rządowej i pracodawcom. W latach 2019- 2021 prowadzone były wstępne rokowania nad nowym PUZP. Jednakże, z uwagi na intensywność i zaangażowanie stron w pracę nad Umową NABE, prace nad projektem PUZP zostały zawieszono. W ostatnich latach odbyły się 2 spotkania: jedno w Puławach w październiku 2022 r., a kolejne w Kielcach we wrześniu 2023 r. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że projekt układu jest na bieżąco aktualizowany oraz monitorowany. Zdaniem Zrzeszenia uchwalenie PUZP jest kluczowe dla ustanowienia swoistych podstaw branżowego prawa pracy dla polskiej energetyki. Stąd konieczne jest zaangażowanie Zespołu Trójstronnego ds. Branży Energetycznej w przeprowadzenie skutecznych rokowań i jego wdrożenie. Ad 4 Umowa NABE jest niewątpliwie największym osiągnięciem, a jednocześnie największą niewiadomą. Przypominając tło historyczne, warto wskazać, że ideę stopniowego odchodzenia od wydobywania i spalania węgla strona rządowa przedstawiła w 2018 r. Początkowym etapem była specjalna umowa społeczna dla górnictwa węgla kamiennego wraz z ustawą, która wprowadziła emerytury górnicze. Kolejnym etapem miało być utworzenie tzw. NABE (skrótowa nazwa Narodowej Agencji Bezpieczeństwa Energetycznego), czyli podmiotu, do którego przeniesione zostaną aktywa węglowe z poszczególnych grup energetycznych (elektrownie węglowe oraz kopalnie węgla brunatnego). NABE, jako jednostka w pełni kontrolowana przez Skarb Państwa, miało być odpowiedzialne za

stopniowe wygaszanie elektrowni węglowych. Zgodnie z przyjętymi założeniami NABE miało powstać w oparciu o spółkę PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna (PGE GiEK), do której należą obecnie kopalnie węgla brunatnego w Bełchatowie i Turowie. Procedura zakładała dokonanie wykupu przez Skarb Państwa zarówno ww. spółki, jak i innych spółek, które posiadają elektrownie spalające węgiel kamienny, takie jak: Tauron Wytwarzanie, ENEA Wytwarzanie, ENEA Elektrownia Połaniec oraz Elektrownia w Ostrołęce. Kolejny etap przewidywał wniesienie objętych udziałów, aportem do PGE GiEK, która to spółka stałaby się docelowo ww. podmiotem o nazwie NABE.

Konsekwencją dokonanych przekształceń i zmian, NABE obejmowałoby swym zasięgiem ok. 25 tysięcy pracowników i 72 bloki energetyczne. Tym samym, stałoby się największym wytwórcą energii elektrycznej w Polsce, dostarczając jej ponad połowę. Z uwagi na ogólnoswiatowe procesy zachodzące w branży energetycznej, NABE z założenia miało mieć charakter poniekąd tymczasowy. Plan zakładał rezygnację z rozbudowy elektrowni konwencjonalnych oraz ich stopniowe wygaszanie. Co więcej, uwolnione dzięki NABE - od energetyki węglowej - grupy energetyczne, miały zyskać możliwość uzyskania kredytów na finansowanie inwestycji w nowe moce wytwórcze. Tego typu restrukturyzacja wymagała niestety potencjalnej likwidacji kilkudziesięciu tysięcy dobrze płatnych miejsc pracy, a zatem konieczne stało się zapewnienie finansowych osłon dla pracowników, poszkodowanych w tym procesie. Z uwagi na fakt, że taka pomoc udzielana miała być z pieniędzy publicznych, wiązało się z koniecznością weryfikacji tych działań i uzyskania akceptacji Komisji Europejskiej. Akceptacja ta miała zostać udzielona, pod warunkiem uzyskania poparcia strony społecznej dla planowanych procesów. Tym samym, konieczne stało się zawarcie porozumienia z organizacjami związkowymi, reprezentującymi pracowników spółek energetycznych będących przedmiotem przemian gospodarczych. Strona społeczna, mając na uwadze interesy reprezentowanych pracowników, przystąpiła do rozmów i negocjacji w tym zakresie w ramach prac Zespołu Trójstronnego. Pierwsze rozmowy przedstawicieli central związkowych, grup energetycznych oraz strony rządowej rozpoczęły się we wrześniu 2021 r. i trwały do grudnia 2022 r. W ich efekcie, w dniu 22 grudnia 2022 r. podpisano „Umowę społeczną dotyczącą transformacji sektora elektroenergetycznego i branży górnictwa węgla brunatnego, w tym wydzielenia wytwórczych i wydobywczych aktywów węglowych ze spółek z udziałem Skarbu Państwa”. Ww. umowa miała na celu stabilizację sytuacji w spółkach, a także umożliwiła podejmowanie decyzji opartych m.in. na planach długoterminowych, pozwalających na racjonalne wykorzystanie istniejących bloków energetycznych i ich zamykanie zgodnie z ich naturalnym cyklem życia. Związane z tym, poniekąd nieuniknione, zmniejszanie zatrudnienia będzie zatem następowało w standardowym rytmie odejść na emeryturę lub na inne świadczenia o podobnym charakterze. Takie rozwiązanie równoważy zarówno potrzebę zachowania spokoju społecznego i ochrony lokalnych społeczności dotkniętych likwidacją często głównego zakładu pracy w okolicy, ale także potrzeby energetyczne kraju oraz wymogi

niezbędne dla zachowania środowiska naturalnego. Należy zaznaczyć, że większość przepisów ww. umowy zacznie obowiązywać od momentu powstania NABE, co jeszcze nie nastąpiło. Co istotne, zasady zawarte w ww. umowie, miały dodatkowo być wspierane przepisami prawa powszechnego, w tym w randze ustawy. Procedowana była m.in. ustawa o zasadach udzielania przez Skarb Państwa gwarancji za zobowiązania Narodowej Agencji Bezpieczeństwa Energetycznego (druk nr 3522 - Sejm Rzeczypospolitej Polskiej), której jednakże nie udało się uchwalić. W tym miejscu należy jednak wskazać Ustawę z dnia 17 sierpnia 2023 r. o osłonach socjalnych dla pracowników sektora elektroenergetycznego i branży górnictwa węgla brunatnego (Dz. U. poz. 1737). Ustawa ta wprowadziła system osłon (odpraw i emerytur energetycznych oraz górniczych) dla pracowników tracących pracę na skutek likwidacji energetyki węglowej. Co istotne, ustawa ta została uchwalona w Sejmie przy 439 głosach „za” i 11 głosach „przeciw” (Głosowanie nr 164 na 79. posiedzeniu Sejmu - Sejm Rzeczypospolitej Polskiej), co oznacza, że uzyskała ona pełne poparcie zarówno ówczesnej partii rządzącej, jak i opozycji. Skoro zatem kierunek zmian w polskiej energetyce miał poparcie ponadpartyjne, warto - w ocenie Zrzeszenia - aby został on utrzymany. Mając na uwadze powyższe - w nadchodzącym 2024 r. kluczowe staje się uzyskanie jednoznacznych informacji, jak przebiegać będą dalsze procesy restrukturyzacyjne w ramach branży energetycznej. Nie wiadomo bowiem, czy nowy rząd będzie kontynuował zaplanowane procedury powstania NABE, czy też przedstawi inny plan działania. W tym drugim przypadku oczekujemy, że nasi nowi partnerzy społeczni dołożą co najmniej takiej samej staranności w działaniach na rzecz zabezpieczenia praw pracowników na okoliczność restrukturyzacji ich zakładów pracy. Poszerzenie składu TZdsBE Należy także wskazać, że w 2023 roku, wspólnie z partnerami z grupy ORLEN złożony został wniosek o poszerzenie Trójstronnego Zespołu ds. Branży Energetycznej o grupę ORLEN. Wniosek ten był uzasadniony faktem, że w ostatnich latach zmienił się profil działalności tej grupy z rafineryjnego na multi-energetyczny. Wniosek został zaaprobowany przez ówczesnego Ministra Aktywów Państwowych, a przedstawiciel grupy ORLEN cyklicznie uczestniczył w pracach Zespołu. Nie można pominąć faktu, że grupa ORLEN znajduje się obecnie na najwyższym poziomie decyzyjności, nie tylko w stosunku do grupy ENERGA oraz PGNiG Termika S.A. ale także wobec pozostałych grup czy przedsiębiorstw z branży energetycznej. Tym samym zasadne będzie złożenie w najbliższym czasie wniosku o zmianę Regulaminu Zespołu, aby uwzględnić w nim przedmiotową zmianę. Wkład w rozwój zbiorowego prawa pracy Z inicjatywy zespołu prawnego Zrzeszenia, Zespół Trójstronny ds. Branży Energetycznej w 2023 roku zaangażował się w rozwój zbiorowego prawa pracy - reguł, według których prowadzony jest dialog społeczny w branży energetycznej. Celem było m.in. prowadzenie skutecznych rokowań na temat zagadnień skutkujących pozytywnymi zmianami dla wszystkich pracowników energetyki. W 2023 roku Zespół patronował konferencji naukowej pod tytułem: „Pracodawca oraz podmiot decyzyjny w

dialogu społecznym”. Patronat honorowy oraz finansowy nad konferencją objęli członkowie Zespołu: ORLEN S.A. oraz ENEA S.A. W konferencji, w roli prelegentów udział wzięli przedstawiciele Zrzeszenia oraz zarządów spółek dominujących w grupach energetycznych. Konferencja wniosła istotny wkład w rozwój polskiej nauki i prawodawstwa. Zmotywowało to Zrzeszenie do zorganizowania oraz współuczestnictwa w kolejnej konferencji naukowej, zaplanowanej na dzień 17 października 2024 roku. Konferencja będzie nosić tytuł: „35 lat zbiorowego prawa pracy”. Do patronatu nad konferencją, a także do udziału w niej, pragniemy zaprosić już dziś przedstawicieli zarówno Zespołu, jak i wchodzących w jego skład Grup oraz Ministerstw. Podsumowanie Oceniając ostatnie lata dialogu społecznego w polskiej energetyce należy wskazać, że był on prowadzony w sposób intensywny, przy dużym zaangażowaniu stron. Widać to wyraźnie, na tle prac i wyników innych zespołów. Nie oznacza to jednak, że działania Zespołu nie mogłyby być lepsze i przynieść więcej rozwiązań i działań satysfakcjonujących pracowników. Wiele tematów wymaga dalszych prac i rozmów, stąd mamy nadzieję, że prace Zespołu będą w kolejnych latach równie intensywne, konstruktywne i prowadzone z dużym zaangażowaniem.